

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 4. De sacrilegio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

bus anni festiuitatibus, quales sunt, vt *ibidem* habet glossa, Natiuitas domini, Epiphania, Pascha, Ascensio Domini, & Pentecoste. Si queras, an eadem moderatio dandi aliquid Ecclesie & pauperibus, locum habeat quando ordinarius permittit, aliqua opera seruilia in die festo. Azor in fine memorati libri primi, respondet non habere de precepto: sed solum de consilio: pro quo citat Angelum & Syluestrum.

52. Quinta causa, est consuetudo siue generalis siue specialis, scita in aliqua patria, ac tolerata, nec reprehensa a Prælati. Ita Caietanus habet verbo Dies festos, cap. 1. versu Sexto ex consuetudine: & Sotus in sepe memorato art. 4. causa sexta. Et ratio est, quia cum prohibita in die festo sint humano iure introducta; nihil obstat ea tolli contraria consuetudine; vt alias passim fit. Atq; ob hanc causam excusantur a Caietano coqui, tabernarij, hospites, nauigantes in fluminibus, & ad minutum vendentes & ementes comestibilia, conducentes equos aut operarios pro die sequenti: & similia, quorum aliqua iam in præcedenti parte capituli attigimus; & ex consuetudine vigente satis innotescunt. Cui tamen non est fidendum si sit irrationabilis, vt merito censetur ea, qua in nonnullis locis secundo ostensa sacra hostia pleriq; relinquunt Sacerdotes in altari: quod quidem caret ratione tam necessitatis quam pietatis vt patet: neque consentaneum, imo dissentaneum est sacris canonibus, vt patere potest ponderante cap. Omnes fideles, cap. Missas, & cap. Cum ad celebrandas, De consecra. distinct. 1.

53. Vltima causa est materia paruitas; ex qua sicut potest contingere ne, quod attinet ad Missam audiendam, mortale committatur: ita etiam potest, vt ab eodem peccato sit excusatio, quod attinet ad abstinendum ab actibus prohibitis in die festo. Et ita Caiet. in cit. cap. 1. versu Secundum quoque, ex tali causa excusat a mortali parum laborantes vel suendo vel rondendo, vel reparando aliquid; ac etiam vendentes & ementes, minimum temporis ponendo in eo. Excusant quoque plures alios Angelus & Syluester: ille in verbo Feria numero decimo, & aliquot sequentibus: hic vero, in verbo Dominica, quest. 5.

Porro iudicium de istiusmodi paruitate, vt in aliis materiis, sic in hac, relictum est arbitrio prudentis. Illud tantum moneri potest ex iis quæ Azor habet in principio supra citatae questionis 5. opus de se paruum & exiguum; ex illius repetitione magnum in tali iudicio censeri: quomodo tonfor vnum quidem aut alterum in die festo rondendo, excusatur a mortali, non tamen rondendo plures: quod idem habet Nauarr. in Enechir. cap. 13. num. 9. Similiter sutor vendendo in die festo vinum, aut alterum par calceorum, excusatur a mortali; non item (nisi aliunde excusetur) si venditionem sæpius iteret. Opus vero de se magnum censeri paruum ex tempore modico, quod in eo insumitur. Sic qui opus aliquot seruire laboriosum exercuit, vt qui arauit vel messuit: si in eo opere seruili posuit minus temporis quam vnus horæ; tanquam breuitate temporis ipsum excusante, non damnatur propterea peccati mortalis, licet a veniali non excusetur: vt aliquot aliis citatis addit idem Azor.

54. Si queras, an talis quoque excusatio detur ratione finis: vt quod opera in die festo prohibita exercentur ad habendum quod detur pauperibus, aut quod in aliquos pios vsus erogetur. Cui questioni satisfit per illud quod habet Azor in eadem quest. 5. causa 3. neminem inficiari huiusmodi opera non esse iure permilla, quando Ecclesie vel miserabilis personæ non indigent illorum exercitio; esse vero permilla si illa hoc ita indigeant, vt ad sit necessitas ad excusandum sufficiens, iudicio prudentis, aut si ambigatur de tali sufficientia, defectus illius suppleatur per dispensationem Episcopi, alteriusve Prælati, qui de consuetudine aut alio modo iurisdictionem habeat Episcopalem: aut etiam Parochi, alteriusve curam animarum habentis sub illis, quando illi ipsi commode adiri nequeunt. Id quod satis patet ex vsu recepto in Ecclesia; & ex eo quod potestas eiusmodi sit moraliter necessaria in ordinario regimine animarum, pro calibus repentinis, & extraordinarie occurrentibus.

Veruntamen differentia est, quod pastores inferiores talem licentiam dare possint tantum ad tempus præsentis necessitatis. Superiores vero, etiam ad tempus necessitatis futuræ: vt si in aliqua dicecesi inquit Azor causa postrema, quotannis rustici detrimentum magnum patiantur si in die sancti Laurentij superfedant operibus seruilibus, potest Episcopus eis concedere facultatem quotannis eo die vacandi iisdem operibus; ad prædictum incommodum vitandum. Nam licet Episcopi in suo Episcopatu tollere non possint festa quæ celebrantur ab vniuersa Ecclesia, tanquam instituta a Papa: tamen possunt cum particularibus personis aut populis in obseruatione talium festorum quoad aliquos actus dispensare, vt communem sententiam esse aliquor in eam citatis, notat Suarez in memorato lib. 2. cap. 33. num. 2.

Porro non modo Parochus, sed nec Episcopus (nisi festum sit proprium sui Episcopatus) potest talem dispensationem dare sine iusta causa: qualis an ista sit, vt dispensatus aliquid conferat in vsus pios cum necessitas non urgeat, vt ad emenda luminaria pro aliquo templo, aut facello, aut oratorio idem Azor in seq. quest. 11. disputat: ac tenet posse, ex causa sacilect pietatis, dum modo absit occasio scandali: beneque addit non committi in eo simoniam: sed cultum eum religiosum cessationis ab operibus seruilibus in die festo, mutari in aliud opus pium erogandi aliquid in sacrum ædium vsus, si non necessarios, saltem commodos. Addit Suarez in seq. num. 4. præter potestatem & causam, ad talem dispensationem requiri voluntatem dispensandi. Hæc enim est: per quam illa debet, pro conditione actus humani, consummari seu perfici. De qua, vt aliis constat sufficienter ad operandum, debet eis signo externo manifestari. Non sufficit vero præsumptam esse rati habitationem de futuro; quia vinculum legis non aufertur per nostram præsumptionem & spem rati habitationis.

CAPVT IV.

De sacrilegio.

SVM MARI VM.

- 55 De violatione rei sacre, in qua sacrilegium consistit.
- 56 Quatuor sacrilegij species, quarum prima contingit cum persona, 2. cum loco; 3. cum tempore sacro sit iniuria.
- 57 De quarta, contingente cum sit iniuria aliis rebus sacris.
- 58 Sacrilegium genere vnum est, & specie diuersum: ac ipsum mortale peccatum esse contingit tris maxime modis.
- 59 Que sacrilegij species excommunicationem inducant.
- 60 Explicatio excommunicationis late in est actores & spoliatores Ecclesiarum.

SACRILEGIUM consistit in violatione rei sacre, vt sacra est. Nomine rei sacre vero, intelligendum est illud omne, quod lege aliqua diuina vel humana: siue publica siue priuata destinatum est ad Dei cultum; siue sit tempus, vt dies festus; siue sit locus, vt templum; siue persona, vt Clericus, vel Religiosus: siue quidpiam aliud, vt vasa sacra, sacre imagines ac reliquie Sanctorum, itemq; sacramenta & multa alia. Violari autem potest res sacra. Tum commisione per actionem contrariam cultui illi, ad quem ea destinata est: quo modo per fornicationem violatur votum castitatis. Tum omissione illius cultus in quem res ipsa destinata est: qua ratione is violat votum de elemosyna, aut peregrinatione facienda, qui hanc, illamve suo tempore facere omittit.

Congruenter vero his distinguuntur quatuor sacrilegij species, quarum prima consistit in violatione personæ siue propriæ siue alienæ; ad eamq; pertinet 1. violatio votorum personalium, de quibus suo loco in præced. lib. Secundo, verberatio Clerici vel Monachi: quæ seuera excommunicatione punitur lata in cap. Si quis suadente diabolo 17. q. 4. (de qua appendicem addidimus ad calcem primi libri) aliaque vexatio contra priuilegium quod dicitur canonis. Tertio, vesticigalium & onerum aut gabelarum exactio ab Ecclesiasticis personis, cum hæc ab illis

funt

sine iure ipso immunes, prout à nobis expositum est in præced. lib. 13. num. 229. & tradit Syluest. in verbo Immunitas 1. quæst. 4. & duabus sequentibus. Quarto earumdem personarum vexatio contra priuilegium quod dicitur fori, à qua vexatione acetiam à præcedenti, protegentur per plures canones bullæ Cœnæ Domini, de quibus in præced. lib. 9. late. Postremo, furtum rerum quas persona Ecclesiastica possidet titulo Ecclesiastico: vt Parochus oblationes factas suæ Ecclesiæ; quas si quis ei furaretur committeret sacrilegium: non item si furaretur gladium ipsius, aut aliud quod possidet alio nomine, quam Ecclesiæ.

Secunda species sacrilegij contingit, cum fit iniuria loco facti: ad cuius notitiam si cui non sufficiant dicta à nobis in præced. lib. 14. cap. 6. cum de circumstantia loci ageremus, ei satisfacere poterit Suarez in tomo 2. de religione, lib. tertio tredecim capitibus distincto, persequens quæ ad hanc sacrilegij speciem spectant. Addatque si volet quæ tractat Thomas Sanchez de matrimonio lib. 9. disput. 15. Tertia autem species consistit in iniuria temporis, diuine festi ad quam pertinentia satis intelliguntur ex dictis in duobus præcedentibus capitibus.

57. Quarta denique consistit in iniuria quæ fit rei factæ, prout à persona facta, loco & tempore sacro (ex quibus antememoratæ sacrilegij species cõstituantur) distinguitur: quo modo quædam res dicitur facta, quia sanctitatem efficit, vt sacramenta: quædam vero, quia est rerum sacrarum administrandarum instrumentum: vt vestes, vasa, & ornamenta facta: quædam autem quia significat quiddam factum, vt verbum diuinum: vnde dicuntur facta Scripturæ: quædam potro, quia res factas representat, vt imago Christi: quædam præterea, quia est particula sacrorum, vt reliquie, quædam demum quia dedicata est ad sustentationem sacrorum ministrorum vt bona Ecclesiæ.

Vnde ad eandem quartam speciem pertinent. Primo omnis iniuria, & abusus sacramentorum, eorumque indigna administratio & perceptio: vt si quis scienter omittat in confessione aliquod peccatum suum mortale, de quo nondum est confessus: aut in malo statu sacrosanctam Eucharistiam sumat, & sic de aliis, quæ attinguntur in sequenti tomo cum de sacramentis ipsis agetur. Secundo pertinet abusus verborum sacræ Scripturæ: siue ad stabiliendas hereses, siue ad superstitiones, siue ad facetias & amatoria, de quo abusu statutum habetur in Concil. Trident. sess. 4. in fine his verbis. Posthæc temeritatem illam reprimere volens, sancta synodus, qua ad prophana quæque conuertuntur, & torquentur verba & sententiæ sacræ Scripturæ: ad securitiam scilicet, fabulosa, vana adulationes, detractiones, superstitiones impias, & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes, libellos etiam famulos: mandat & præcipit ad tollendam huiusmodi irreuerentiam & contemptum: ne de cætero quisquam quomodolibet verba Scripturæ factæ ad hæc & similia audeat vsurpare, vt omnes huius generis homines temeratores, & violatores verbi diuini, iuris & arbitrij pœnis, per Episcopum coercantur. Hæc Concilium.

Pertinet tertio, mala tractatio vel contractio imaginum sacrarum: si fiat, vel vt Sancti per eas non colantur, vel ex ipsorum contemptu, prout fit ab hæreticis; vel si indecore pingantur aut sculpantur: maxime spectando lasciuiam mundanam: quæ in illis, sicut & in Ecclesiastico cantu, in primis damnatur. Pertinet quarto mala tractatio reliquiarum; quæ, vt non colantur, indecore habentur, aut dissipantur.

Pertinet quinto abusus & violatio sacrorum vasorum & ornamentorum: vt si quis vtatur illis ad profanum vsu: vt calice consecrato ad portandum in mensa: sicut fecit Balthasar vasis templi Ierosolymitani: aut ex vestibus factis conficiat sibi caligas, aut thoraces sicut multi hæretici fecerunt. Pertinet sexto abusus eorum qui bona deputata sustentationi ministrorū Ecclesiæ sibi vsurpant, siue illa mobilia sint siue immobilia: nam tales in multis canonib. 17. quæst. 4. dicuntur sacrilegi. In quorum numero esse censendi sunt, qui pecuniam legatam Ecclesiæ

non soluunt: item qui decimas surripiunt vel detinent, 16. quæst. prima, cap. Decimæ.

Pertinet postremo irreuerentia omnis quæ committitur in recitando vel canendo officio diuino, obeandisque sacris ceremoniis, in quibus consistit adoratio externa, quæ corporis gestu Deo exhibetur. Aduerte enim, quod genaflexione, capitis apertione, & inclinatione, manuum aut pedum osculo, corporis in terram prostratione, aliisque similibus honorantes alios, reltemur nostram submissionem, & alterius excellentiam. Cui si talis externa submissio deferatur intendendo testari ipsius diuinitatem, ea dicitur cultus lætæ, & est huius loci maxime propria: sin deferatur alicui tanquam amico Dei, dicitur cultus dulciæ, & huc quoque spectat: sin demum vt viro sapienti, potenti, &c. dicitur cultus obseruantie politicæ, nec continetur ceremonia sacra de qua hic agitur.

Cæterum sicut non omnes res memoratæ sunt eadem ratione factæ (non enim dubium est quin sacramenta sint alicui sacra, quam vasa & vestes, quibus administrantur) ita nec sacrilegia omnia sunt eiusdem speciei, sed eiusdem solum generis: vnde ad declarationem illoctum in confessione, requiritur vt attingatur materia ipsorum. Aduertit vero obiter, posse quidem inter easdem species numerari simoniam, qua res externo cultui Dei sacratæ violantur, cum venduntur & emuntur pro pecunia: ita vt tractatus illius adiungi huic poterit: sed is in alium commodiorem locum differendus videtur: puta in sequentem librum 23. in quo agendum est de illicitis modis acquirendis.

Sacrilegium autem, peccatum esse mortale contingit tribus maxime modis. Primus est, quando procedit ex contemptu rei factæ, vel cultus in quem ea refertur cuiusmodi sunt hæreticorum sacrilegia; cum facta vasa & sacramenta, altaria, & templa, imagines, & reliquias Sanctorum violant, proteunt, vastant; Clericos aut Religiosos contumeliis afficiunt & male tractant.

Secundus est, cum in materia grati fit aliquid sponte, quod habet specialem repugnantiam cum rei sanctitate: vt eam habens votum castitatis fornicatur, aut in die festo longam opus seruale exercetur. Dico in materia grati: quia materia leuitas in hoc peccato sicut in aliis excusat à mortali. Dico item, quod habet specialem repugnantiam: quia cum generali repugnantia, est de se solummodo veniale. Sic enim sacrilegium quod in loco sacro committitur in eundo illic contractum illicitum aut detrahendo alicui censetur alia peccata aggravare solum venialiter. Tertius est quando scienter aut ignorantia tantum crassa, fit aliqua notabilis iniuria rei factæ: vt censetur fieri sacramento, male baptizando, male consecrando, male absoluendo à peccatis, ordinem suscipiendo in irregularitate, aut in excommunicatione.

59. Porro inter sacrilegos, excommunicationem ipso facto incurrunt Clericorum aut Monachorum percussores, per cap. Si quis suadente diabolo 17. quæst. 4. quod à nobis (vt iam ante monuimus) alias tractatum est satis fufle. Deinde qui gubellas, collectas, & alia id genus onera imponunt Clericis vel imposita exigunt aut exigi curant, absque Papæ concessione: cuius excommunicationis explicationem habes in præced. libro 9. cap. 16. Lege etiam Concil. Trident. sess. 22. cap. vndecimo. De reform. quoad bonorum Ecclesiasticorum porumque locorum inuadentes.

60. Postremo, qui effringunt ac simul spoliant Ecclesiam vel alium locum factum. Quæ excommunicatio habetur ex cap. Conquesti, De sententia excom. illiusque explicationem persequuntur Summularij in verbo Excommunicatio, Angelus in 5. §. casus sextus Syluest. in 7. num. 16. Tabientis in 3. casu sexto, Caietanus in cap. 21. Diuus item Anron. 3. par. tit. 24. cap. 12. ac Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 94. & latius præ cæteris Suarez ad tertiam partem D. Thomæ tomo 5. disput. 22. sect. 2. num. 4. & aliquot sequentibus. Vbi bene disputat, quod non modicam habet difficultatē, num sit excommunicatio lata ipso iure, an tantū ferenda à Iudice. Pro praxi autem sufficit nobis continu-

nem sententiam esse, ut idem notat, quod sit lata ipso iure. Vbi autem expressum habeatur eiusmodi ius, idem Suarez inquitens, aliquot canonum subtili discussione, tandem compellitur cum ceteris dicere, censendum sufficere expressum in proposito cap. Conquesti: in quo cum Summus Pontifex dicat, *excommunicatos nuntietis*, supponat latam excommunicationem. Licet enim verba ea indicent actionem per hominem exercendam: in rigore tamen important excommunicationem latam, qua innodati sunt, qui præcipiuntur denunciari excommunicati. Cum autem non inueniatur lata in antiquioribus iuribus, Pontifex ipse existimandus est illam virtute, seu implicite ferre, eo ipso quod iubet prædictos criminosos denunciari excommunicatos. Nec enim alienum est ab Ecclesia usu, inquit bene Suarez ut excommunicatio feratur expressione effectus eam supponentis; ut cum dicitur, si quis tale quid fecerit, nouerit se à communione fidelium alienum: aut cum eo ceteri non communicent. Et cum sit natura comparatum, ut causa præcedat effectum suum: certe hoc ipso quod excommunicationis denuntiatio ponitur, excommunicationem ipsam præcedere ponendum est, utpote quam supponit tanquam causam suam.

Materiam eiusdem excommunicationis consistere in duabus actionibus: nempe in fractione Ecclesiarum, & in earumdem spoliatioe habetur ex ipso cap. Conquesti: in quo Summus Pontifex dicit Excommunicatos denuntietis. Quos vero intelligat habetur ex narratione facti ibidem præcedentis cum dicitur. Quasdam Ecclesias violenter confregunt, easque spoliare minime dubitant.

Aduerte autem primo, in vnaquaque earumdem actionum, illam quantitatem sufficere ad excommunicationem, quæ suffecerit ad peccandum mortaliter in materia sacrilegii, quæ vix deest fractioni Ecclesiarum: utpote quæ sit de se valde iniuriosa. Neque necessarium est ad id, ut Ecclesia spoliatur omnibus bonis quæ in ea sunt, vel ut fractio plane enormis sit. Ita ut nomine spoliatioe, inquit Suarez num. 11. hic intelligenda sit quælibet rapina vel furtum graue; & nomine confractionis quæuis violenta apertio Ecclesiarum, facta siue rumpendo murum, siue feras confringendo. Adde & siue suffodiendo parietem siue frangendo fenestram vitream, siue tectum perforando, siue cardines, aut alia quibus ostia tenentur firmata, reuellendo. Aduerte secundo, quod authores supra memorati annotant & ante eos Panormit. post glossam ad idem cap. Conquesti, utramque propositam actionem necessariam esse, nec alterutram sufficere ad incurrendam excommunicationem de qua agimus. Ratio sumitur ex coniunctione copulatiua, cum qua exprimi patet ex verbis ante relatis. Illa enim efficit, ut quæ dicuntur, intelligi debeant coniunctim; sicut distinctiua, ut separatum.

Ex qua doctrina inferitur primo, eum qui clauæ adulterina, aut surrepta, aut vi extorta referauerit Ecclesiam, etiam si illam spoliare non incurrit in hanc censuram, quam esse omnium sententiam notat Nauar. loco cit. Ratioque est quia frangendi verbum in sua significatione includit violentiam, quæ non contingit aperiendo clauæ.

Inferitur secundo, nec eum qui peruerso quidem animo effringendi & spoliandi adiit Ecclesiam; sed inuentam iam effractam, aut alia via apertam, spoliare non enim est effractor actu externo cui imponitur proposita excommunicationis, sed tantum voluntate. Hocque locum habet quantumuis ingressus frangat cistam in qua reconduntur res, aut frangat calicem vel imaginem vel vestem sacram, ut commodius asportet: quia talis fractio, licet graue peccatum sit, non est tamen Ecclesiarum fractio, quæ punitur hac excommunicatione. Inferitur tertio, Iudicem secularem frangentem fores Ecclesiarum, ut delinquentem in ea receptum extrahat, non incurrit in hanc censuram, quia licet sit fractor, non est tamen spoliator Ecclesiarum, cum nihil tollat de spectantibus ad ipsius dominium, etiam si contra libertatem ipsius agat.

Inferitur quarto, respondendum esse distinctione, ad

dubium, An effringens & spolians sacramentum innodetur hac excommunicatione: nempe in nodari, si sacramenta ipsa sit coniuncta Ecclesiarum; non autem si sit disiuncta. Nam, ut bene docet Suarez loco citato, coniuncta comprehenditur nomine Ecclesiarum, iuxta illud quod dicitur in cap. Si ciuitas, De sentent. excomm. in 6. cum interdicitur Ecclesiam, eodem Ecclesiarum nomine venire capellam & cimiterium contiguum Ecclesiarum. Inde enim intelligitur in materia censura, licet odiosa, nomen Ecclesiarum posse interpretatione ad contigua extendi, in eiusdem fauorem Ecclesiarum: cuius dignitas exigit ut contigua, statim illius sequantur. De disiunctis autem idem dicere non est consentaneum: quia cum nihil determinetur de distantia, quantumcumque spatium ea distent ab Ecclesia, fractio aut spoliatio ipsorum censenda est Ecclesiarum nomine comprehensa, quod rationi consentaneum non est; præsertim in materia valde odiosa, qualis est presentis excommunicationis, referatur Summo Pontifici.

Aduerte tertio, hic (ut & in communi usu) nomen Ecclesiarum sumi quidem præcipue pro templo dicato, consecratoque Episcopi autoritate: extendi tamen ad monasteria, hospitalia, & alia loca per Episcopum consecrata prout ex Panormit. habet in eodem num. 94. Nauar. argumento cap. Ad hæc, De religiosis domibus: vbi talia loca in eo æquiparantur Ecclesiis quod non debeant ad mundanos vsus transferri; quod etiam Suarez habet in seq. num. 13. Ex quo in præced. num. 12. aduerte 4. ad actionem spoliatioe Ecclesiarum non esse necessarium committere proprie dictum furtum vel rapinam, sed sufficere quocumque modo priuare Ecclesiam suis bonis, seu graue damnum illi in eis inferre: nam satis dicitur spoliare Ecclesiam qui licet res ipsius non efferat secum, eas tamen ibi destruit: ut qui ibi comminuit imagines, incendit vestes sacras aliæque id genus facit: etiam si nihil exportet, nam spoliatio vera est, non modo facta per furtum & rapinam, sed etiam per quodcumque aliud genus iniuriæ. Si igitur cum fractione facta ad ingrediendum in Ecclesiam, coniungatur huius damnificatio in bonis ipsius pertinentibus ad vsum officiorum diuinarum, vel ad ornatum aut thesaurum ipsius, presentis excommunicatio incurritur.

Aduerte postremo excommunicationem istiusmodi, post denuntiationem eius, reservatam esse Papæ per illa verba in ipso cap. Conquesti. Excommunicatos denuntietis, & faciatis licet excommunicatos archiepiscopi vitari, donec Apostolico se conspectui præsentent. Ante denuntiationem vero non esse, reservatam insinuat Caiet. in fine citati cap. 21. & teneri potest per benignam interpretationem propositi capituli: cuius verba proxime relata continent quidem latam excommunicationis sententiam, prout dictum est antea: sic tamen ut aperte iudicent reservationi Papali præexigi denuntiationem; quandoquidem non simpliciter excommunicatos, sed denuntiatos Pontifex mandat vitari donec conspectui se Apostolico presentent: ad absolutionem scilicet à tali vinculo consequendam. Videri potest Suarez loco citato num. 14.

CAPVT VLTIMVM.

De priuilegiis, & iuribus clericorum tanquam ministrorum diuini cultus externi publici.

DE priuilegiis, & iuribus clericorum dicendi hoc loco ratio datur: non modo quod eorum notitia faciat ad plenam rationem iudicandi de peccato sacrilegii; sed etiam quia & ipsa sunt de numero eorum, quæ ad externum Dei cultum publicum instituta esse censentur, tanquam leuamina onerum in tali cultu subeundorum à clericis ad illum deputatis; quemadmodum nomen eorum indicat. Dicuntur enim clericis à nomine Græco κληρικός quod sortem vel hereditatem significat: eo quod (ut ex Isidoro habetur distinct. 21. cap. 2. & ex D. Hieronymo 12. quæst. 1. cap. Clericus, & cap. Duo sunt) tanquam ij, qui ad sortem seu hereditatem Domini IESU spectant: utpote qui diuino cultui consecrati, procurandatum ad idem cultum spectantium rerum sacrarum sollicitudinem susceperint.

Propo-